

Gyors prototípuskészítési módszerek – Ipar 4.0

EA03 – Digitális gyártás

2024. szeptember 27.

Naszlady Márton Bese <naszlady@itk.ppke.hu>

EA03/1 – Gyártási feladat

A gyártás lényege

Az anyag olyan átalakítása,
hogy abba belekerüljenek
a tervező által megálmodott jellemzők.

A gyártás lényege

Módszerek?

Módszerek

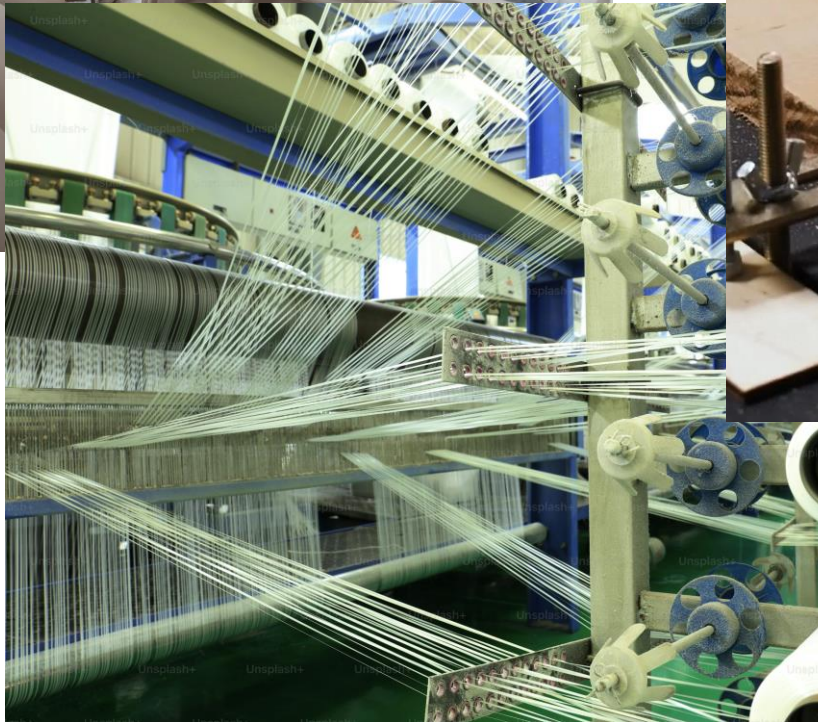

A gyártás lényege

Gépesítés...

Módszerek

A gyártás lényege

tervből → vezérlés

EA03/2 – Szerszámgépek és mozgásaik

Szerszámgép

Minden szerszámgép több-kevésbé az alábbi elven működik:

1. Fogok egy munkadarabot (munkateret), és rögzítem a gépben (O1)
2. Fogok egy szerszámot, és rögzítem a gépben (O2)
3. Az O1 és O2 koordinátarendszereket egymáshoz képest mozgatom.
4. A mozgatás során a szerszám és munkadarab (munkatér) érintkezik, a szerszám tevékenységének köszönhetően kialakul a kívánt geometria.

Szerszámgép

Szerszámgépek jellemző részegységei:

- a szerszám befogására alkalmas egység (pl. késtartó)
- a munkadarab befogására alkalmas egység (pl. tokmány, satu)
- a relatív mozgások megvalósítására alkalmas meghajtások, amik mozgatják a munkadarabot, a szerszámot vagy mindkettőt

Szerszámgép

Néhány tipikus szerszámgép-példa:

- esztergák
- marógépek
- gyalugépek
- fúrógépek
- köszörűk
- ...

Mozgás alapfeladat

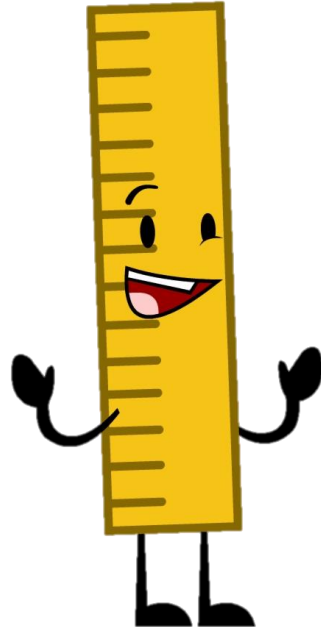
Feladat: szeretnénk 10 pöttyöt rajzolni egy papírra úgy, hogy azok pontosan egy egyenesbe essenek.

Mozgás alapfeladat

Feladat: szeretnénk 10 pöttyöt rajzolni egy papírra úgy, hogy azok pontosan egy egyenesbe essenek.

Megoldás:

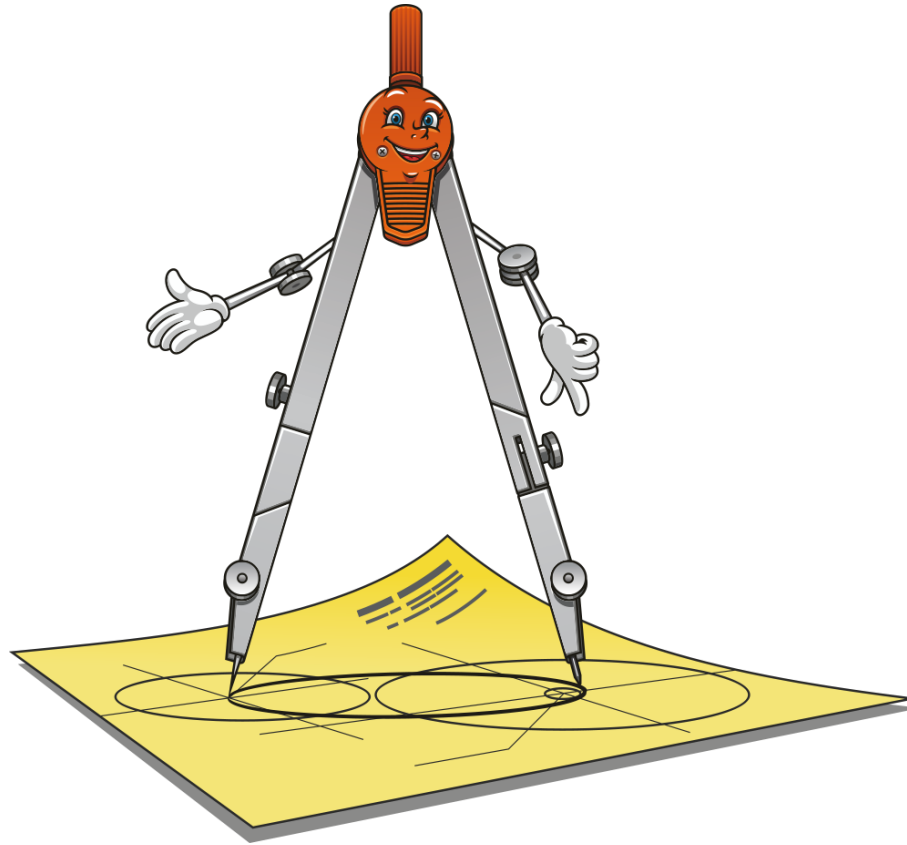
Mozgás alapfeladat

Feladat2: szeretnénk 10 pöttyöt rajzolni egy papírra úgy, hogy azok pontosan egy adott körvonalra essenek.

Mozgás alapfeladat

Feladat2: szeretnénk 10 pöttyöt rajzolni egy papírra úgy, hogy azok pontosan egy adott körvonalra essenek.

Megoldás:

Mozgás alapfeladat

Feladat3: szeretnénk egy olyan körvonalat rajzolni a lapra, ami olyan alakú, mint a kezem kontúrja.

Mozgás alapfeladat

Feladat3: szeretnénk egy olyan körvonalat rajzolni a lapra, ami olyan alakú, mint a kezem kontúrja.

Megoldás:

Szerszámgép

Az előbbi példák közös eleme, hogy a szerszám (toll egy meghatározott kényszerpályán mozgott.

A szerszámgépekben a mozgásokat előre kitalált és ügyesen megvalósított kényszerpályák menté végezzük.

Kényszerpályák

Tipikus kényszermozgások:

- egyenes mentén való elmozdulás
- körpályán való mozgás
- előre kiépített alakú pályán mozgás

Kényszerpályák – egyenes elmozdulás

Körtengelyek + lineáris csapágyak

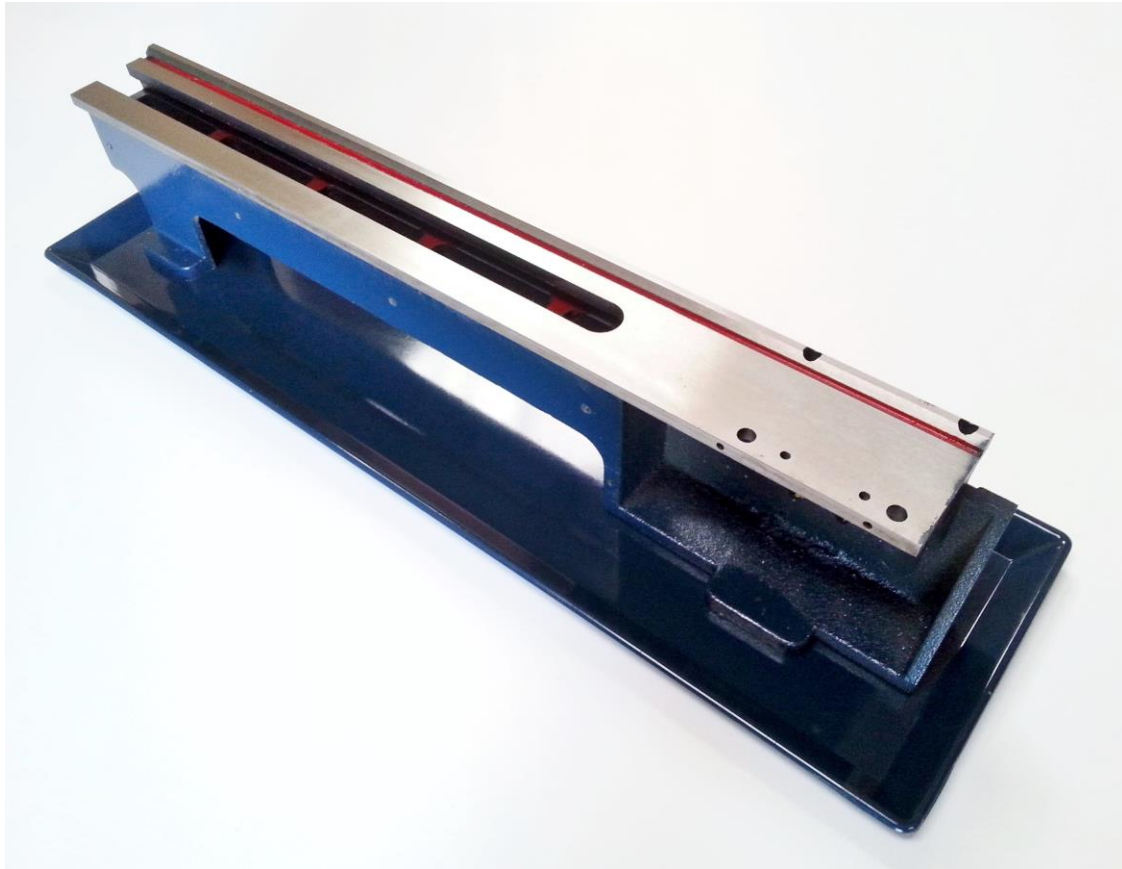
Kényszerpályák – egyenes elmozdulás

Lineáris vezeték + kocsi

Kényszerpályák – egyenes elmozdulás

Ágyvezeték + szán

Kényszerpályák – íves elmozdulás

Forgó tengelyek és az erre szerelt kiálló dolgok

KÉNYSZERPÁLYÁK – ÍVES ELMOZDULÁS

Álló tengelyek és az ehhez lazán kapcsolódó dolgok

KÉNYSZERPÁLYÁK – ÍVES ELMOZDULÁS

Szíjak és hasonlók

KÉNYSZERPÁLYÁK – ÍVES ELMOZDULÁS

Kör (körcikk) alakú sínpálya

KÉNYSZERPÁLYÁK – KIÉPÍTETT GEOMETRIÁK

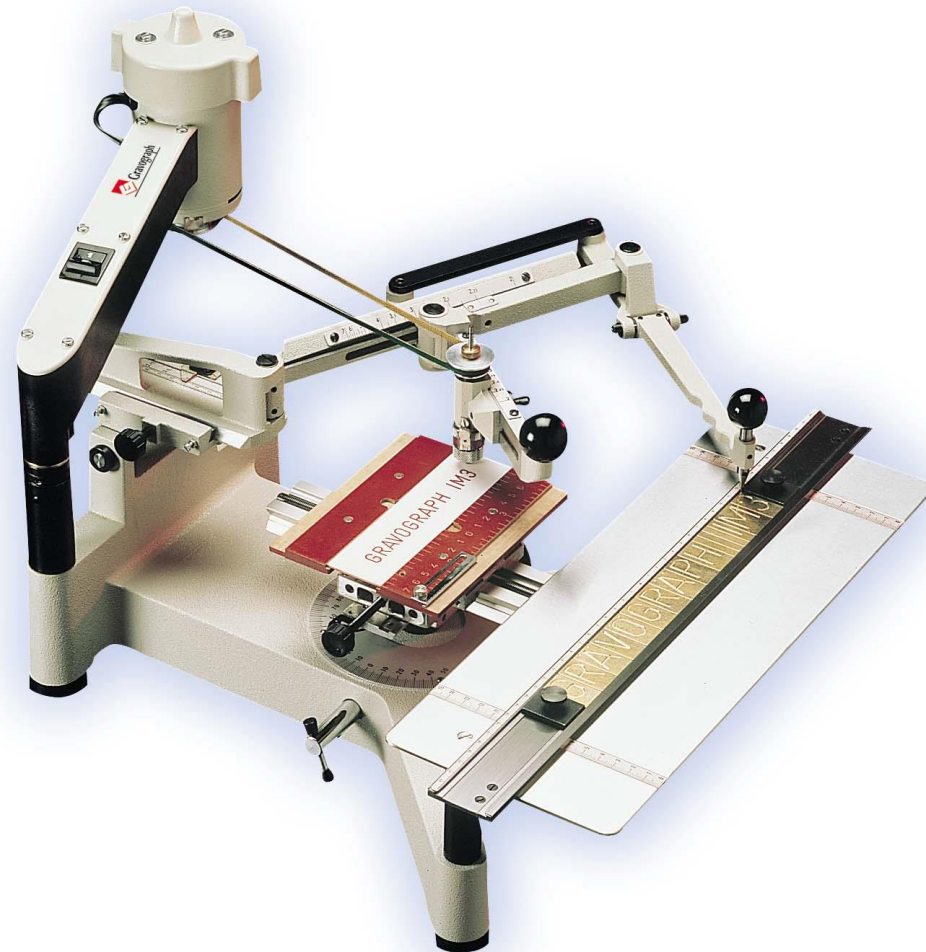
Egyéb alakú sínpálya

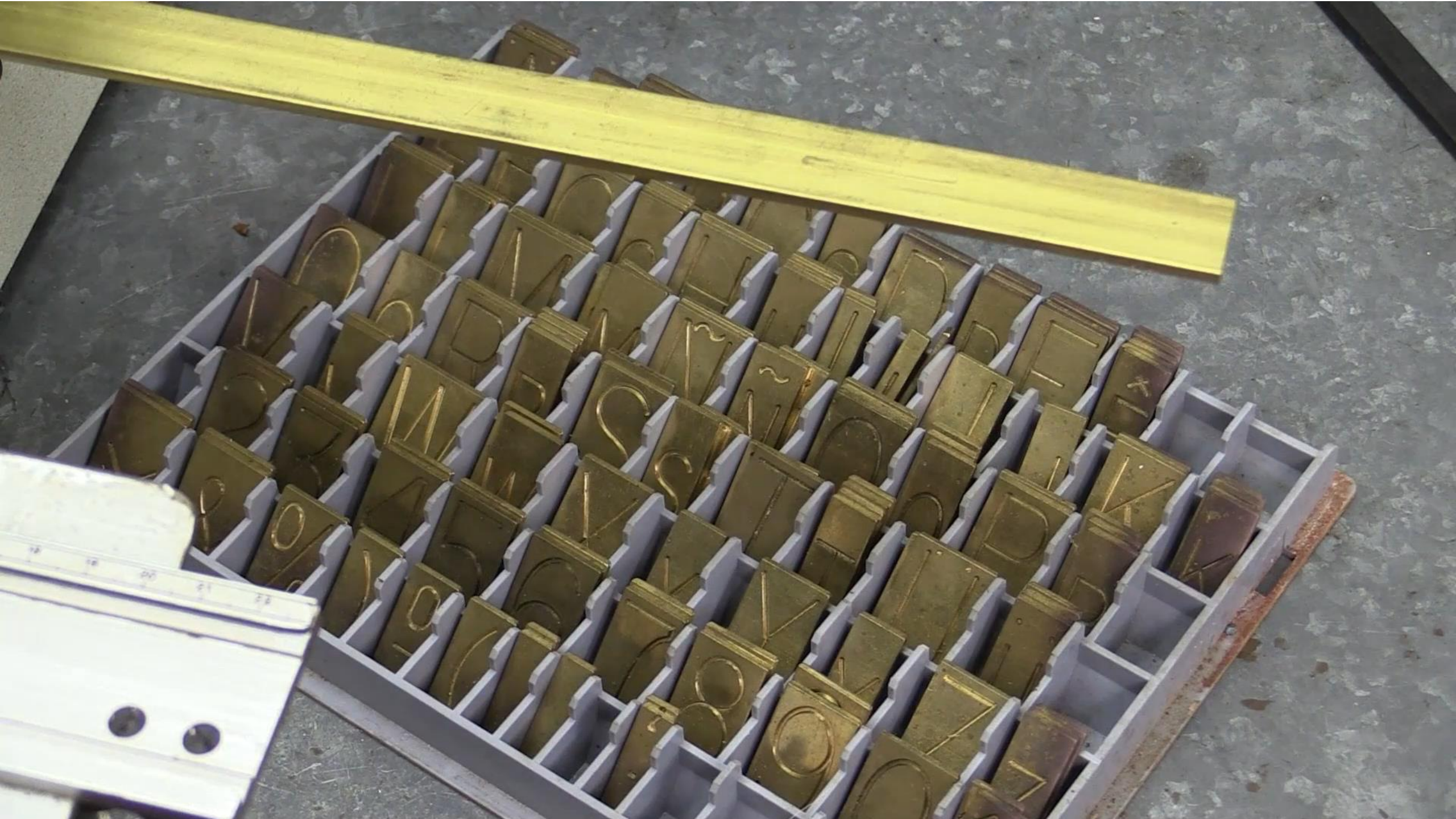

KÉNYSZERPÁLYÁK – KIÉPÍTETT GEOMETRIÁK

Pantográf

KÉNYSZERPÁLYÁK – KIÉPÍTETT GEOMETRIÁK

Fapapucs gyártás

MOZGÁS BONYOLULTABB FELADAT

Feladat: szeretnénk 10 pöttyöt rajzolni egy papírra úgy, hogy azok pontosan egy egyenesbe essenek, és az egymást követő pöttyök között egyenlő legyen a távolság.

Feladat2: szeretnénk 10 pöttyöt rajzolni egy papírra úgy, hogy azok pontosan egy közös körvonalra essenek, és a körcikkek középponti szögei ugyanakkorák legyenek.

MÉRHETŐ ELMOZDULÁS

Az előbbi példák közös eleme, hogy a szerszám (toll) egy meghatározott kényszerpályán mozgott, ahol azt is tudni kellett, hogy mekkora volt a relatív/abszolút elmozdulás.

A szerszámgépekben egyes kényszerpályákon szükség van az elmozdulások nagyságának mérésére.

MÉRHETŐ ELMOZDULÁS

Orsós hajtások és kézikerekek

MÉRHETŐ ELMOZDULÁS

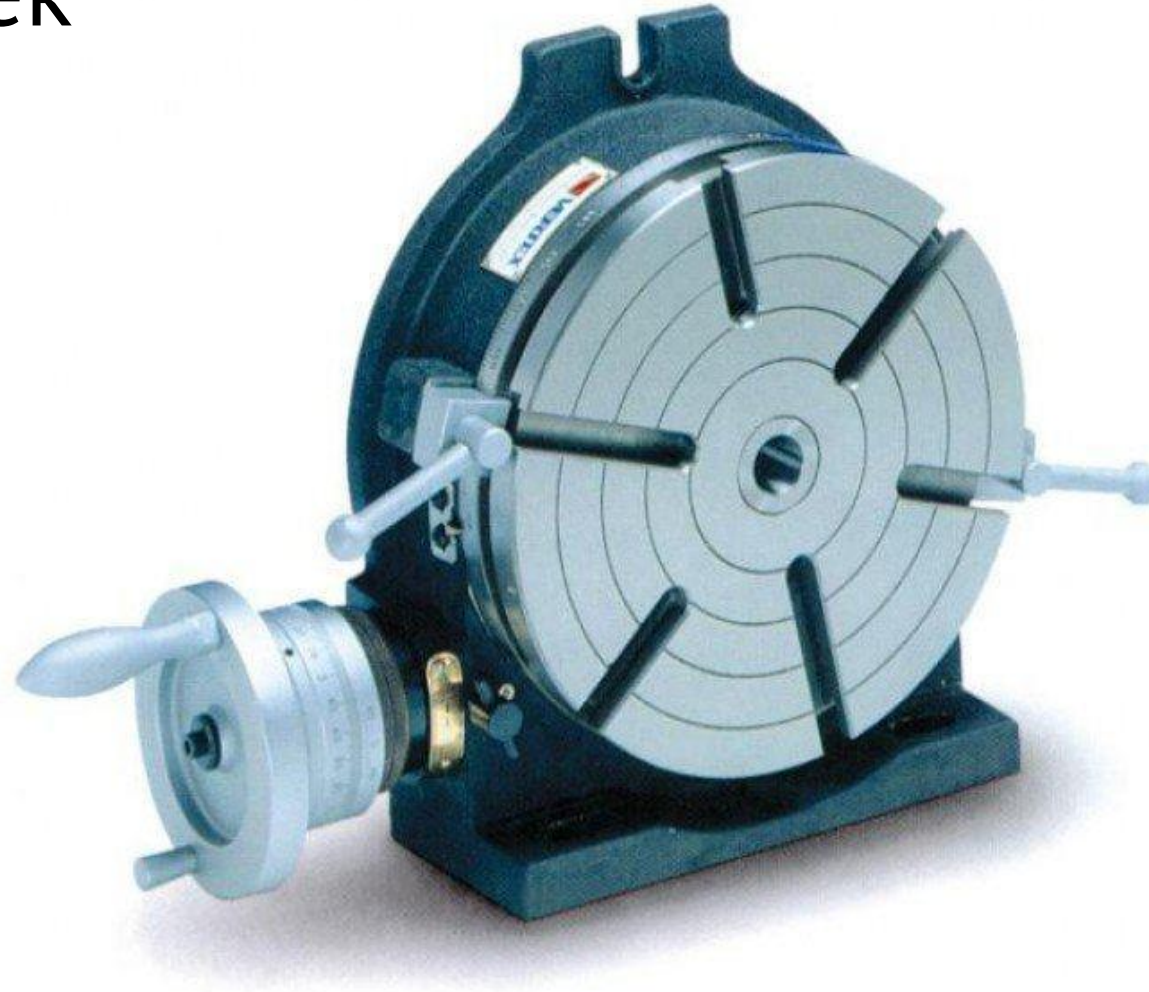
Orsós hajtások és kézikerekek

MÉRHETŐ ELMOZDULÁS

Osztókészülék

MÉRHETŐ ELMOZDULÁS

Digitális útmérő rendszerek

MOZGÁS IGAZI MEGMUNKÁLÁSI FELADAT

Feladat: szeretnénk 10 furatot fúrni...

Feladat2: szeretnénk 10 hornyot marni....

Feladat3: szeretnénk 10 darab beszúrást csinálni...

GÉPI MEGHAJTÁS

Az előbbi példák közös eleme, hogy a szerszám vagy a munkadarab most már erőnek erejével mozog, például nagy sebességű forgómozgást végez.

A szerszámgépekben a munkadarab vagy a szerszám gépi erővel meg van hajtva és úgynevezett főmozgást végez.

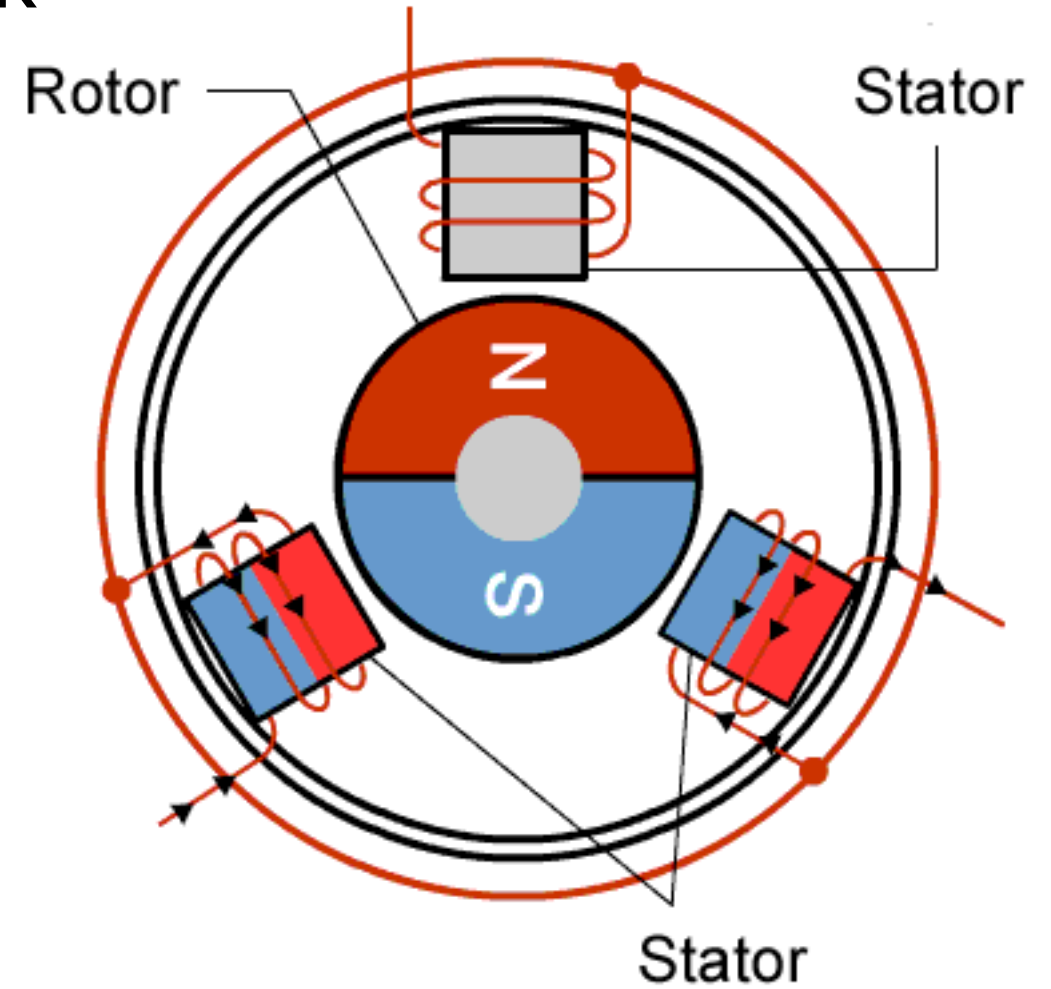
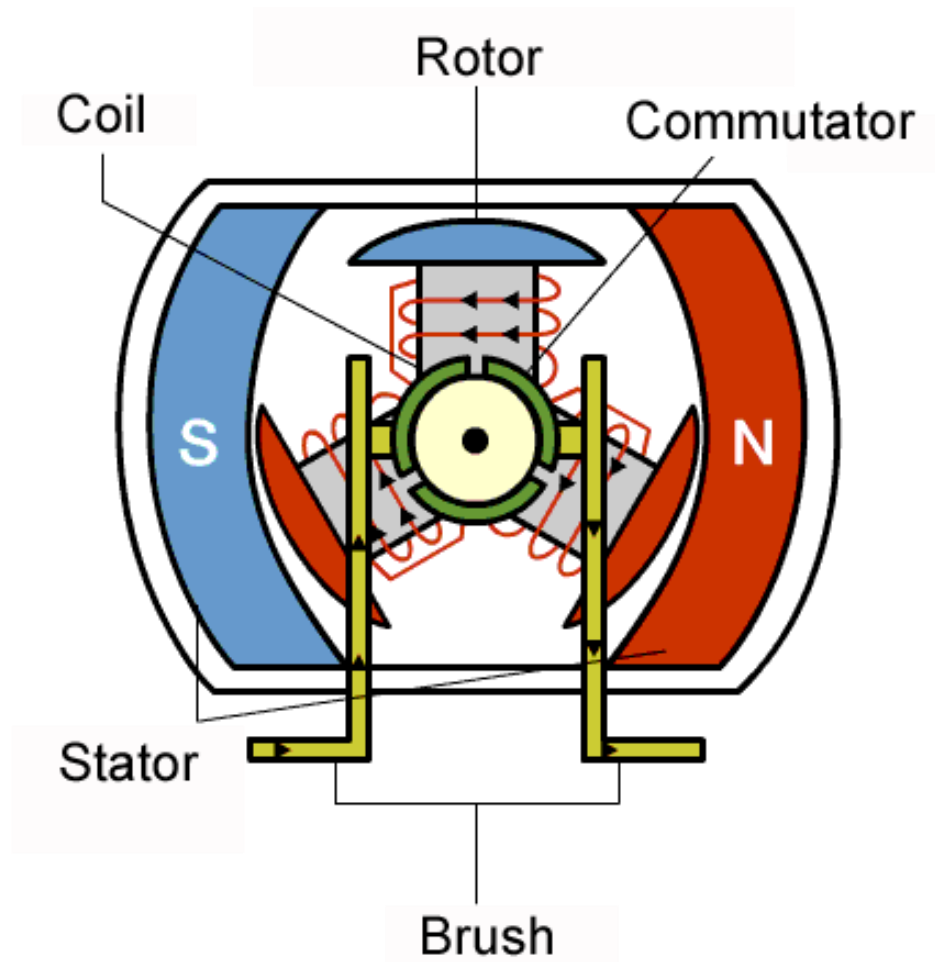
GÉPI MEGHAJTÁS

Szinkron és aszinkron motorok

GÉPI MEGHAJTÁS

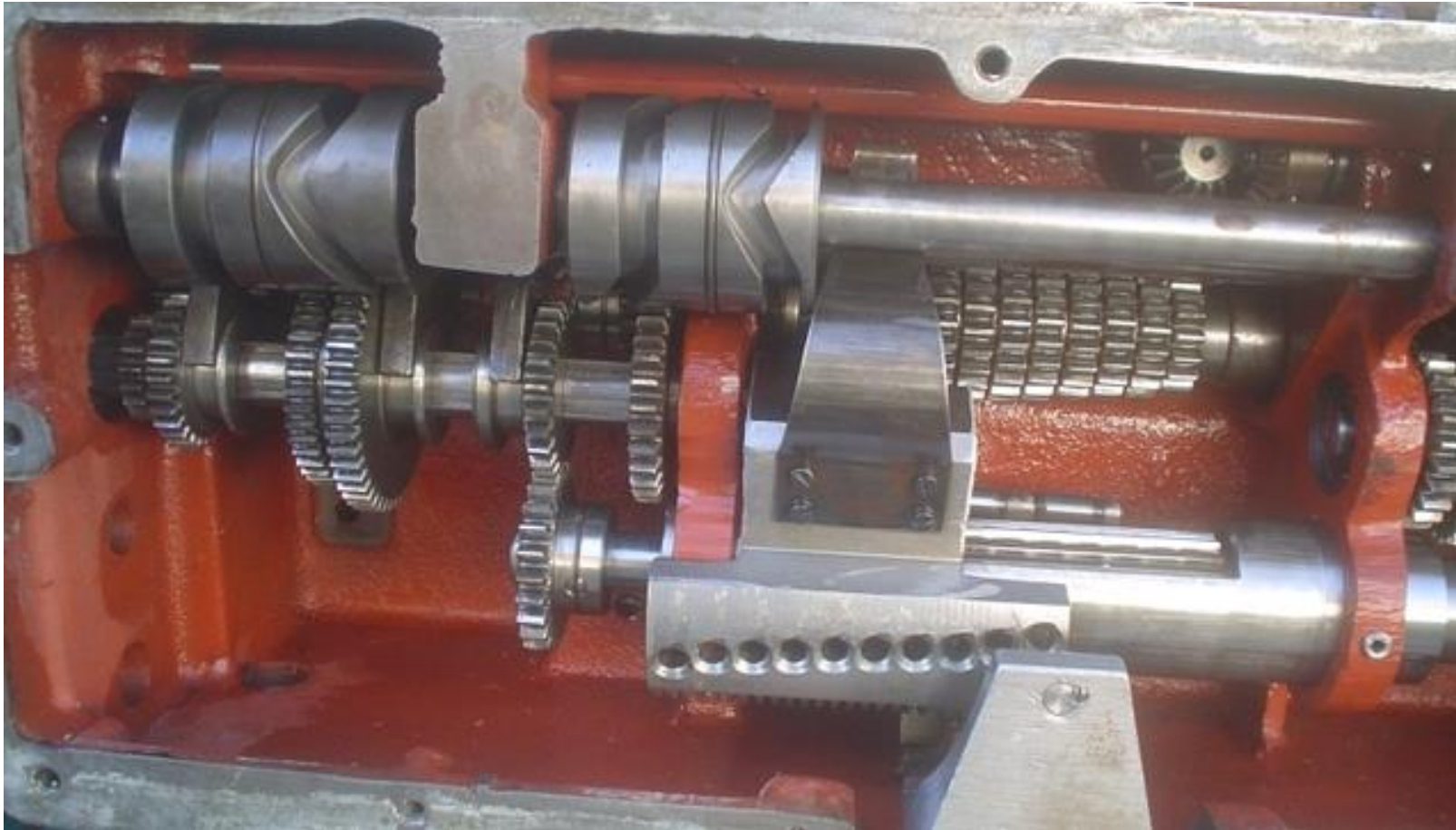
Szinkron és aszinkron motorok

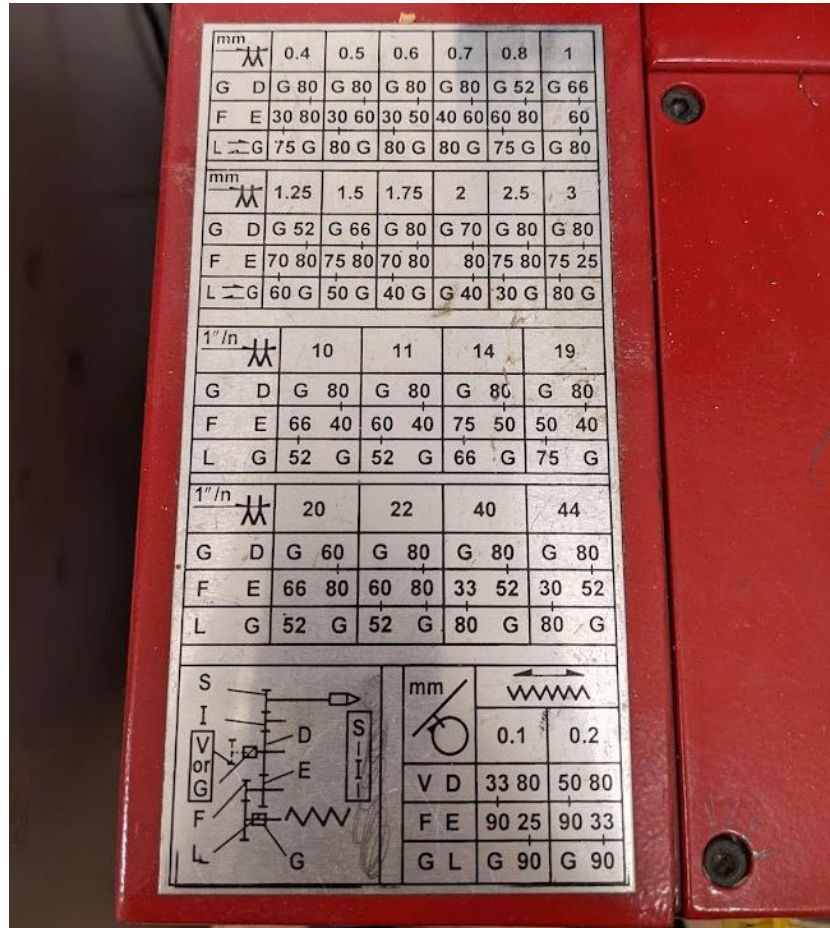
GÉPI MEGHAJTÁS

Hajtóművek választható fordulatszámmal

GÉPI MEGHAJTÁS

Hajtóművek választható fordulatszámmal

GÉPI MEGHAJTÁS

Szinkron és aszinkron motorok

- folyamatosan forgó üzemre
- nagy erő kifejtésre
- nagy nyomatékra
- nem precíz mozgásokhoz
- jó hatásfokkal üzemelnek

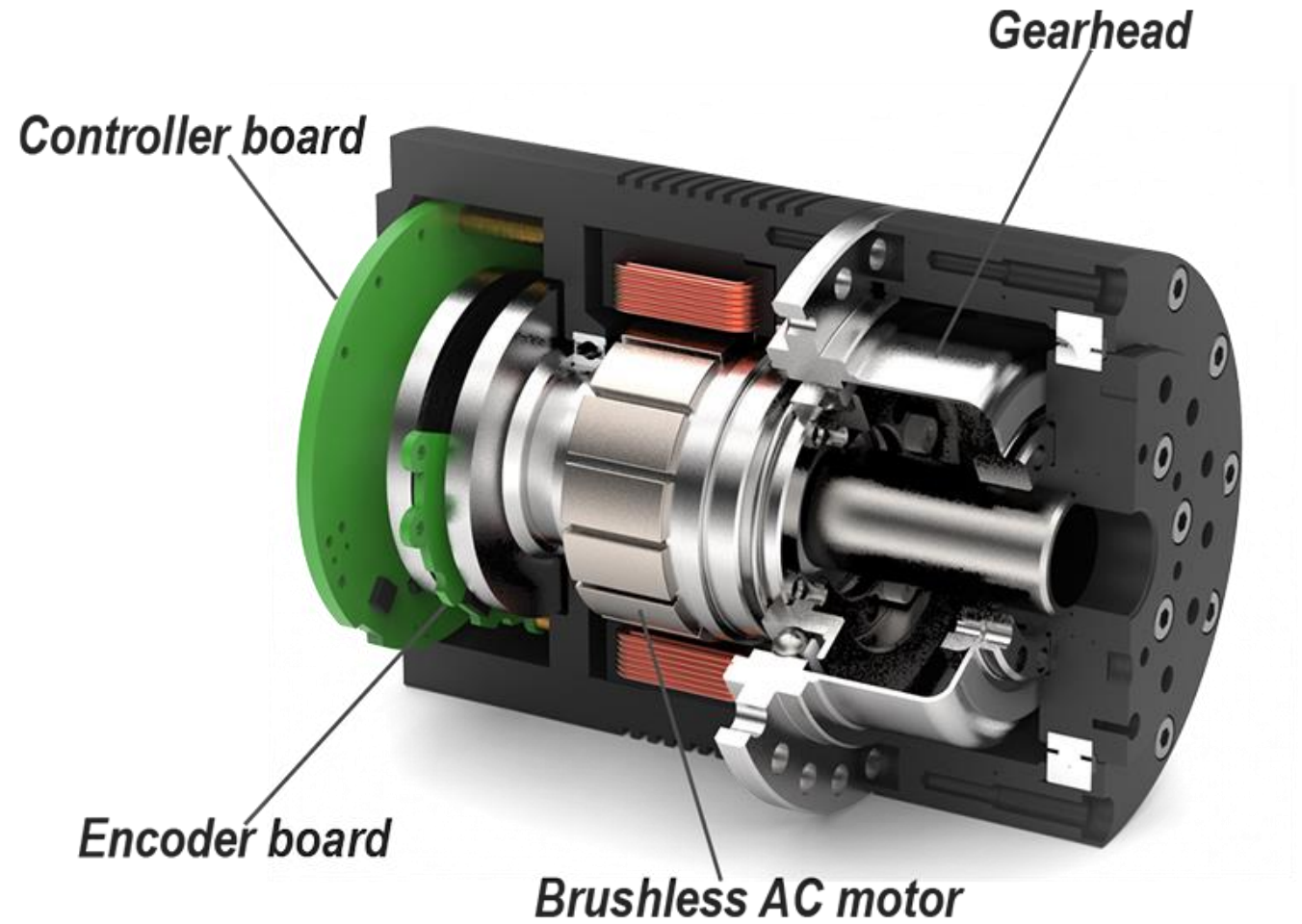
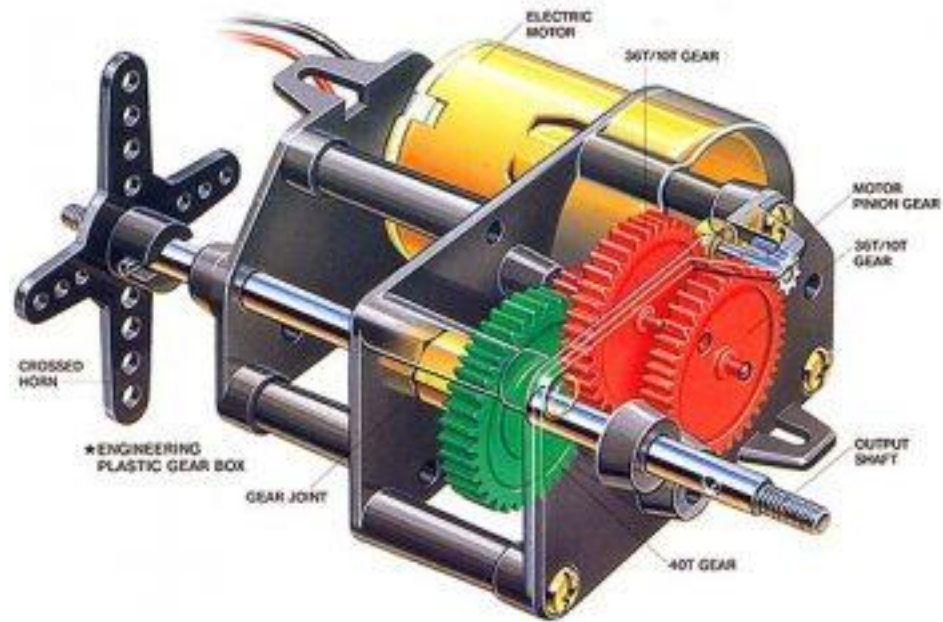
HAJTÓMŰVEK

Szervómotorok

HAJTÓMŰVEK

Szervomotorok

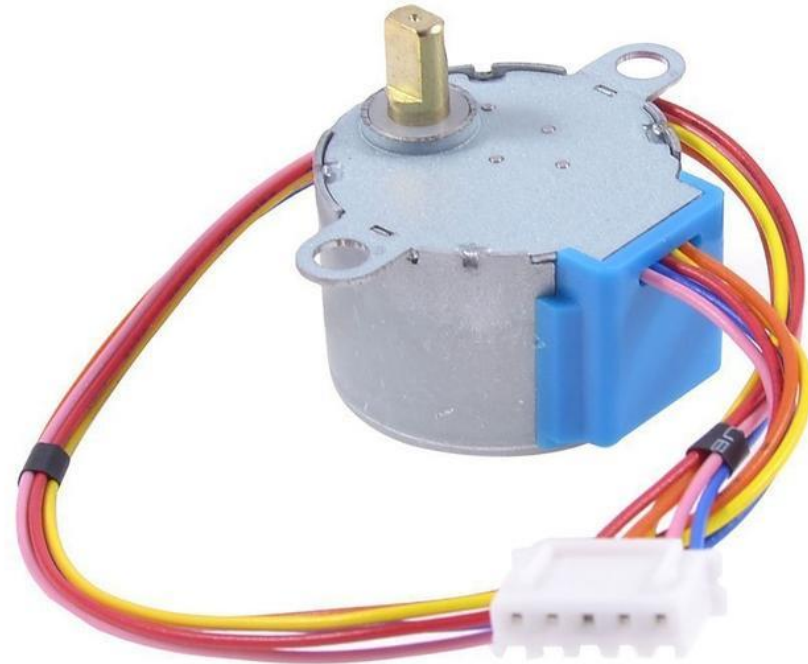
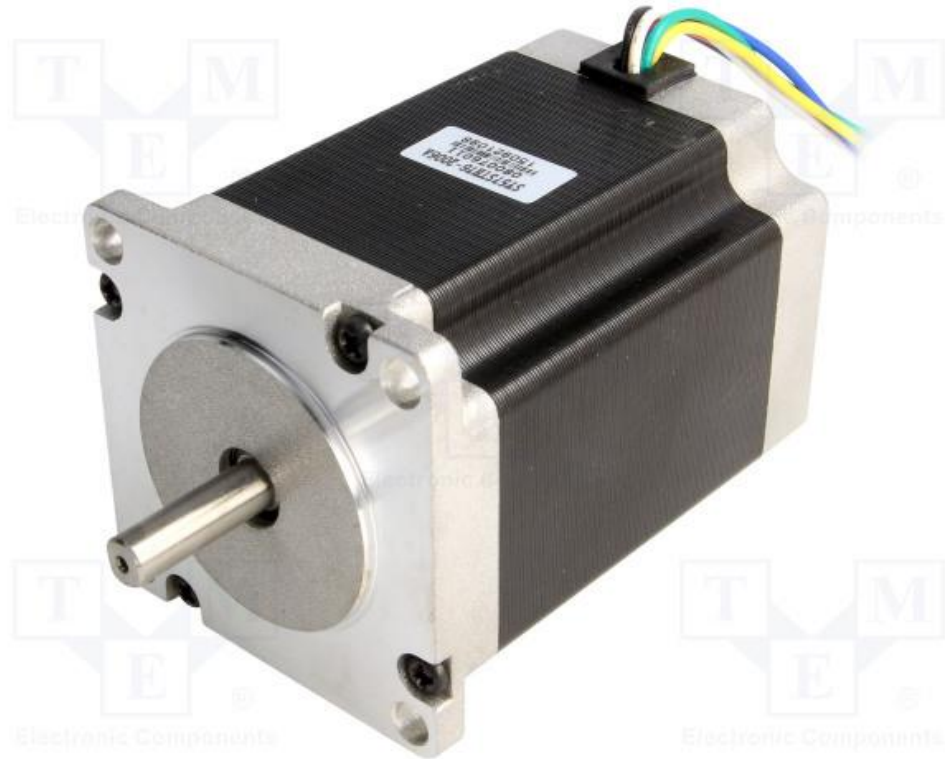
HAJTÓMŰVEK

Szervomotorok

- olyan helyekre, ahol gyors irányváltás, sebességváltoztatás kell
- közepesen precízen kivitelezendő mozgásokhoz
- közepesebb erő kifejtésre
- viszont csak limitált mozgástér (pl. nem tud körbefordulni)
- jitter – az a jelenség, hogy szabályzás van benne, és ezért nem tud beállni egy fix helyre, hanem mocorog egy picit, amennyi hibája a mérésnek épp van

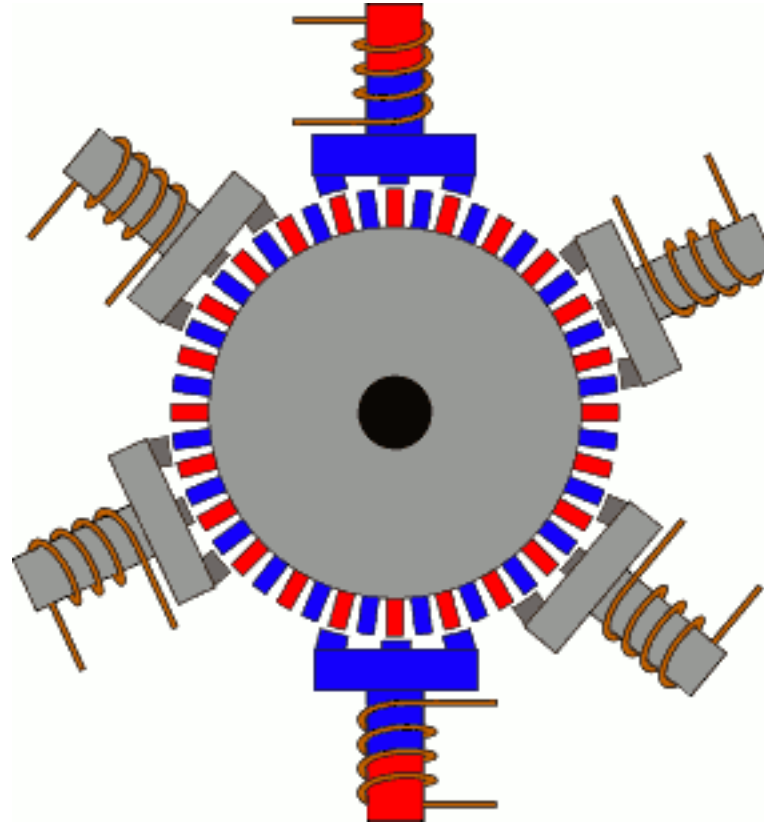
HAJTÓMŰVEK

Léptetőmotorok

HAJTÓMŰVEK

Léptetőmotorok

HAJTÓMŰVEK

Léptetőmotorok

- olyan helyekre, ahol gyors irányváltás, sebességváltoztatás kell
- precízen kivitelezendő mozgásokhoz
- viszonylag nagy erő kifejtésre, alacsony sebesség mellett is
- lehet vele egyhelyben is tartani (fékezni)
- baromi sokat fogyaszt és fel is forrósodik
- lépést tud veszteni

A szükséges mozgásokat villanymotorral végzem.

A villanymotorokat kell összehangoltan vezérelni,
úgy, hogy a kívánt terv álljon elő.

CNC

CNC

(Computerized Numerical Control)

Számítógépes vezérléssel bíró szerszámgép

CNC

A CNC gépnek két fő része van:

- számítógép, és hozzá tartozó elektronika, ami vezérel
- szerszámgép, ami fogadja az irányítást, és a megmunkálást végzi

VEZÉRLÉS MEGVALÓSÍTÁSA

CAM

(Computer Aided Manufacturing)

Számítógéppel segített gyártás

VEZÉRLÉS MEGVALÓSÍTÁSA

A CAM feladat a gép és a modell ismeretében a megfelelő koordináta-transzformációk megtétele.

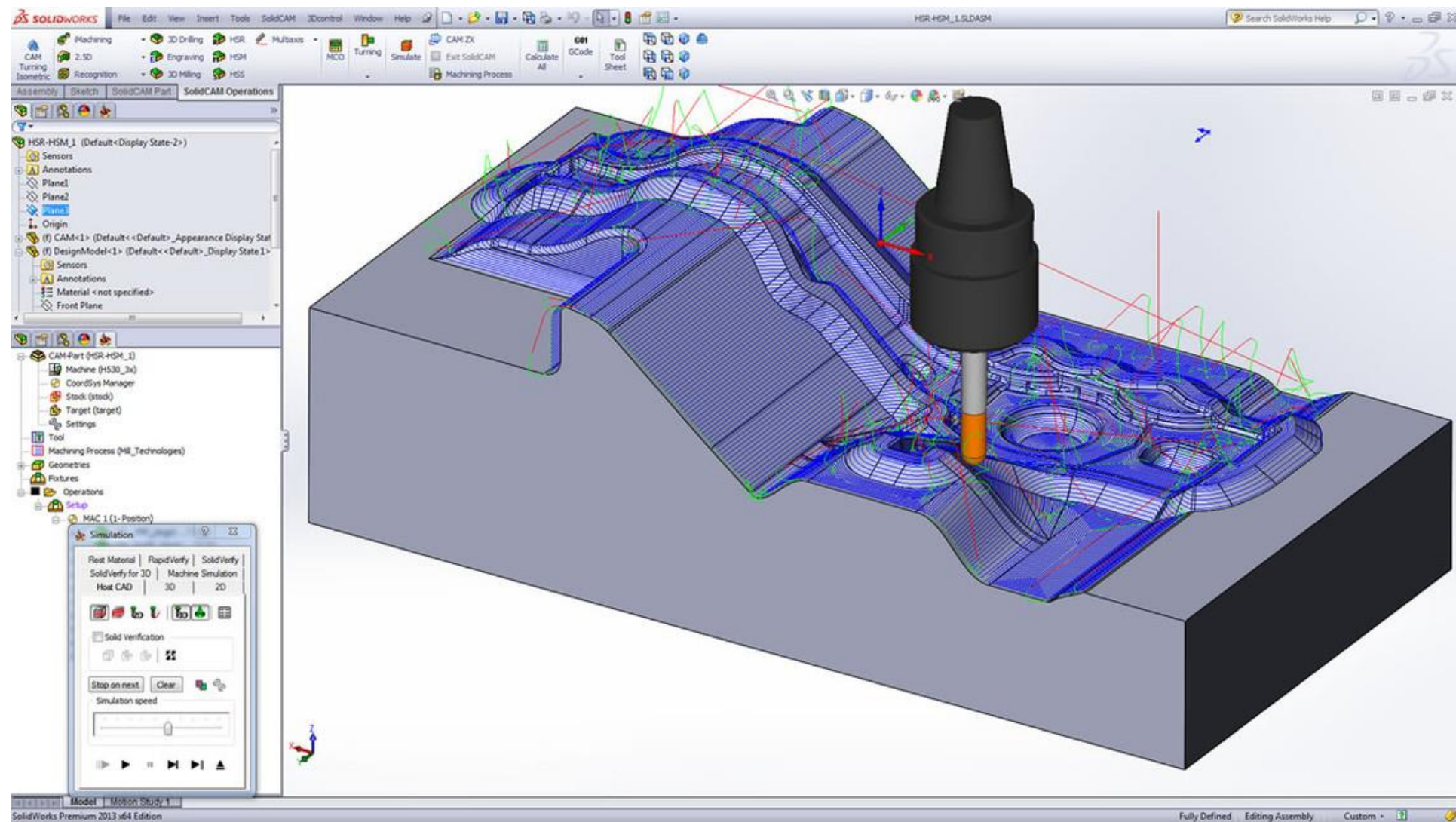
A CAM utasításokat a szerszámgép hajtja végre.

VEZÉRLÉS MEGVALÓSÍTÁSA

A CAM folyamatban rengeteg paraméter van, ami függhet:

- az alapanyagtól,
- a szerszámtól,
- a pontossági igénytől,
- az anyagi lehetőségektől,
- a mechanikai kívánalmaktól,
- a gyártási sebességtől,
- munkavédelmi szempontoktól,
- ...

VEZÉRLÉS MEGVALÓSÍTÁSA

G-CODE

A CNC gépek vezérlése valamilyen kóddal, utasításkészlettel történik.

G-code

G-CODE

Roppant széleskörűen beszélt nyelv, szándékosan a megmunkálási műveletekhez igazított utasításkészlettel.

G01 X12 Y-5.1

G-CODE

Roppant széleskörűen beszélt nyelv, szándékosan a megmunkálási műveletekhez igazított utasításkészlettel.

G01 X12 Y-5.1

utasítás

paraméterek

G-CODE

Roppant széleskörűen beszélt nyelv, szándékosan a megmunkálási műveletekhez igazított utasításkészlettel.

G01 X12 Y-5.1

utasítás

paraméterek

Mozogj lineárisan

az $X = 12$, $Y = -5.1$ pontba!

G-CODE

Gyakori parancsok:

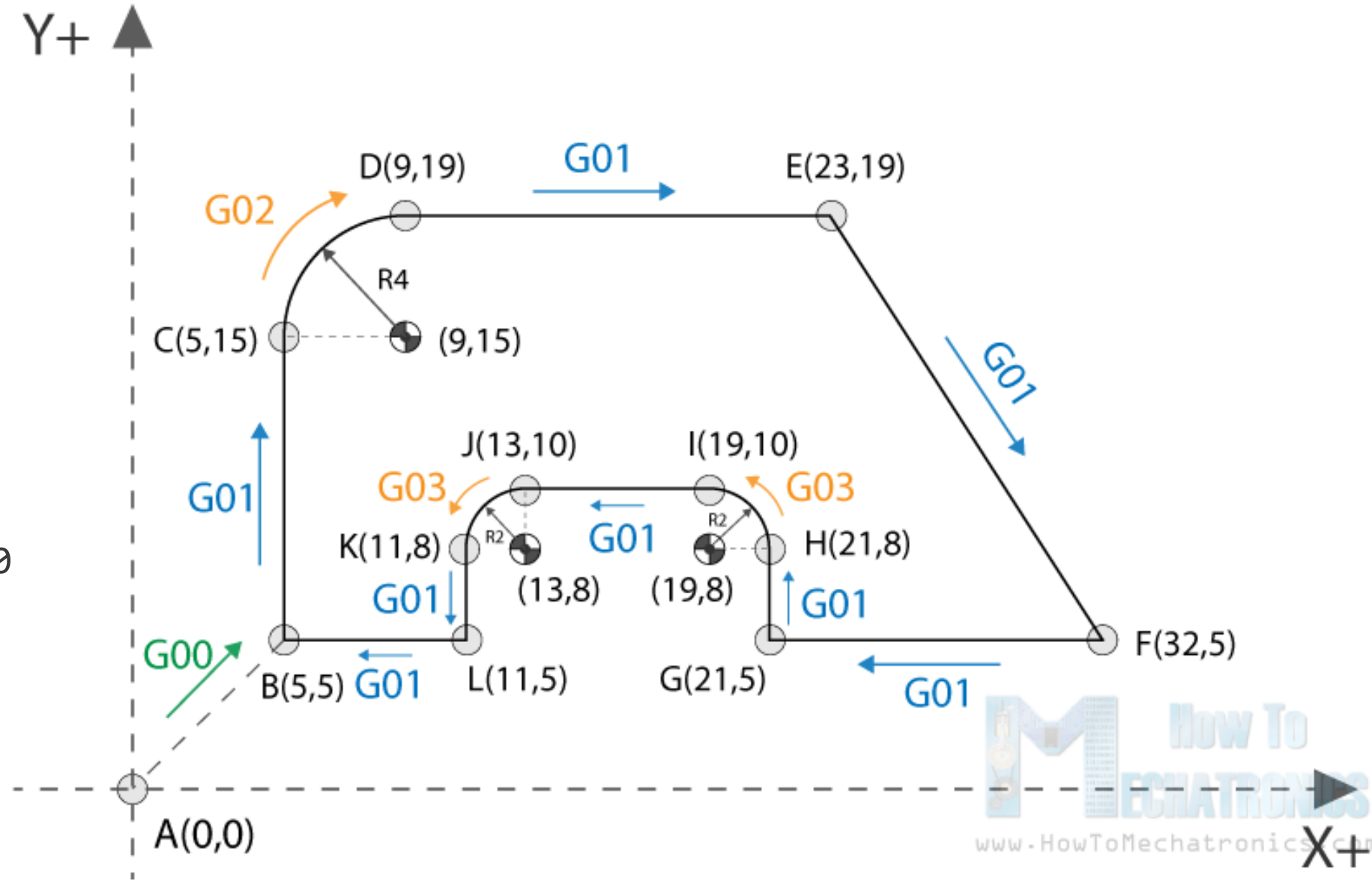
- G   valamilyen mozgás
- M   valamilyen egyéb tevékenység (pl. szerszámcsere)

Gyakori paraméterek:

- X, Y, Z   az adott tengelyek menti mozgás
- I, J, K   adott síkban lévő ív menti mozgás
- A, B, C   adott tengely mentén való forgatás
- S   mozgás sebességének beállítása

G-CODE

```
G21 G17 G90 F100  
M03 S1000  
G00 X5 Y5  
G01 X5 Y5 Z-1  
G01 X5 Y15 Z-1  
G02 X9 Y19 Z-1 I4 J0  
G01 X23 Y19 Z-1  
G01 X32 Y5 Z-1  
G01 X21 Y5 Z-1  
G01 X21 Y8 Z-1  
G03 X19 Y10 Z-1 I-2 J0  
G01 X13 Y10 Z-1  
G03 X11 Y8 Z-1 I0 J-2  
G01 X11 Y5 Z-1  
G01 X5 Y5 Z-1  
G01 X5 Y5 Z0  
G28 X0 Y0
```


VÉGE